

Riigikogu õiguskomisjon
oiguskomisjon@riigikogu.ee

Teie 05.01.2026 nr 1-1/15-773/1
Meie 02.02.2026 nr 6-3/26-21-3

Tartu Maakohtu arvamus karistusseadustiku ja kriminaalmenetlusseadustiku täiendamise seaduse eelnõule SE 773

Tartu Maakohus tänab võimaluse eest eelnõu kohta arvamust avaldada.

On fakt, et eelnõuga kaasneb otsene ja oluline mõju nii Tartu Maakohtu kui ka Tartu Ringkonnakohtu töökoormusele, kuna kinnipeetavate vastuvõtmise eeltingimuseks on välisriigis mõistetud vangistuse Eestis täideviimise lubatavaks tunnistamine. Hea on tõdeda, et välisriigi vangistuse täideviimise lubatavuse otsustamine toimub kirjalikus menetluses, kus kohus kontrollib üksnes formaalselt lubatavuse aluseid ja saab määruse lubatavuse osas vormistada pealdisena taotlusel. Vaatamata sellele võib mingitel ajahetkedel olla taotluse lahendamiseks määratud viis päeva liiga lühikene tähtaeg. Eelnõu seletuskirjas välja pakutud ühe asja lahendamise aeg 15 minutit on küll teoorias adekvaatne, kuid praktilises elus ta seda sellisena olla ei pruugi. Süüteokohtuniku tööaeg on sedavõrd muutliku iseloomuga, et matemaatiliselt ei pruugi tööpäeva jooksul olla võimalik seda 15 minutit leida ühegi asja lahendamiseks.

Lisakoormuse katmiseks on eelnõu kohaselt Tartu Maakohtule nähtud ette lisaressurss suurusjärgus 170 000 eurot aastas kuni lepingu täitmise lõppemiseni. Need kulud on kavas katta välislepingu täitmisest saadavast renditulust. Küll aga ei ole märgitud, millist ressursi nendega kaetakse. Praegu on kohtutes olukord, kus mitmed kohtunike kohad on täitmata ja neid ei olegi plaanis täita ning kuivõrd vaid kohtunik saab kehtiva õiguse kohaselt lubatavust hinnata, ei ole selge, mida selle lisaressursiga kirjeldatud olukorras peale hakata.

Kuigi eelnõusse lisatakse säte vanglas toime pandud kuritegude lõpetamiseks, on selgelt ette näha Tartu Maakohtu koormuse tõusu süüteoasjades. Ei maksa ülehinnata uute vangide õiguskuulekust. Uued asjad välismaalastega võrdub omakorda suurenenud tõlkevajadus. Ilmselt ei saa läbi enam ka kohtute enda tõlkidega, sest nad ei ole uutele keeletele spetsialiseerunud. See tähendab ressursimahukat tõlketeenust väljastpoolt kohut.

Lisaks suureneb Advokatuuri töökoormus. Seletuskirja järgi on küll suund sellele, et kaitsja määramine peaks olema erandlik, kuid tundub, et kuna tegemist on välisriigi kodanikuga, kes ei tunne meie õigust, siis võib kaitsja taotlemine kujuneda reegliski. See omakorda tõstab kohtute koormust, sest kohus peab hakkama otsustama, kas kaitsja määramine on põhjendatud.

Rõhutame, et viitame murekohtadele ega väida, et vanglarenti pakkuma ei peaks. Palume arvestada lisaressursiga, mida vanglarent kohtutelt nõuab, ja palume mõelda olukorrale, kui kohus ei ole võimeline viie päeva jooksul 20 taotlust ära lahendama.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Marek Vahing
kohtu esimees